

Papa Francesc: "La creativitat del cristià s'ha de manifestar en obrir horitzons nous"

Dc, 8/04/2020 per Catalunya Religió

([Vatican News](#)) Com viu el **Papa Francesc** la crisi causada pel Covid-19? I com s'està preparant per al després? Francesc va respondre a les preguntes del periodista i escriptor britànic **Austen Ivereigh** a distància, gravant una mica d'àudio. L'entrevista s'ha publicat simultàniament a The Tablet (Londres) i Commonweal (Nova York). El diari ABC ofereix el text original en espanyol i La Civiltà Cattolica en italià.

Sant Pare, com està vivint la pandèmia i tancament, tant a la Casa Santa Marta com el Vaticà en general, en el pràctic i en l'espiritual?

La Cúria tracta de tirar endavant el treball, de viure normalment, organitzant-se per torns perquè no tota la gent estigui junta en el mateix moment. Una cosa ben pensada. Mantenim les mesures establertes per les autoritats sanitàries. Aquí a la Casa Santa Marta s'han fet dos torns de menjar, que ajuden bastant a alleujar l'impacte. Cada un treballa a la seva oficina o des de la seva habitació amb mitjans digitals. Tothom està treballant; aquí no hi ha ociosos.

Com ho visc jo espiritualment? Prego més, perquè crec que he de fer-ho, i penso en la gent. És una cosa que em preocupa: la gent. Pensar en la gent a mi em fa bé, em treu de l'egoisme. Per descomptat tinc els meus egoismes: dimarts ve el confessor, o sigui d'aquesta manera poso en ordre les altres coses. Penso en les meves responsabilitats d'ara i per a després. Quin serà el meu servei com a bisbe de Roma, com a cap de l'església, més endavant? Aquest després ja es va mostrant que serà tràgic, dolorós, per això convé pensar des d'ara. S'ha organitzat a través del Dicasteri del Desenvolupament Humà Integral una comissió que treballa en aquest tema i es reuneix amb mi.

La gran preocupació meva -almenys la que sento en l'oració- és com acompanyar el

poble de Déu i estar més proper a ell. Aquest és el significat de la missa de les set del matí en *streaming* (retransmesa en directe), que molta gent segueix i se sent acompanyada; d'algunes intervencions meves, i de l'acte del 27 de març a la plaça de Sant Pere. I d'un treball força intens a través de l'Almoineria Apostòlica, de presència per acompanyar les situacions de fam i malaltia. Estic vivint aquest moment amb molta incertesa. És un moment de molta inventiva, de creativitat.

Hi ha una novel·la italiana de segle XIX molt estimada per vostè, que ha esmentat diverses vegades recentment: «I Promessi Sposi» («Els nuvis») d'Alessandro Manzoni. El drama de la novel·la se centra en la pesta de Milà de 1630. Hi ha diversos personatges del clergat: el capellà covard Don Abundio, el sant cardenal arquebisbe Borromeo, i els frares caputxins que serveixen al «llatzeret», una mena d'hospital de campanya on els contagiats són rigorosament separats dels sans. A la llum de la novel·la, com veu el Papa la missió de l'Església en el context de la malaltia Covid-19?

El cardenal **Federico Borromeo** realment és un heroi d'aquesta pesta de Milà. Però en un dels capítols es diu que va passar a saludar un poble, però amb la finestreta del carruatge tancada, potser per protegir-se. A la gent no li va caure molt bé. El poble de Déu necessita que el pastor estigui a prop, que no es cuidi gaire. Avui el poble de Déu necessita el pastor molt a prop, amb l'abnegació que tenien els caputxins, que estaven a prop. La creativitat del cristià s'ha de manifestar en obrir horitzons nous, en obrir finestres, obrir transcendència cap a Déu i cap als homes, i redimensionar a la casa.

No és fàcil estar tancat a casa. Em ve al cap un vers de l'Eneida enmig de la derrota: el consell de no abaixar els braços. Reservin-se per millors temps, perquè en aquests temps recordar això que ha passat ens ajudarà. Cuidin per a un futur que vindrà. I quan arribi aquest futur, recordar el que ha passat els va a fer bé. Tenir cura l'ara, però per al demà. Tot això amb la creativitat. Una creativitat senzilla, que cada dia inventa. Dins de la llar no és difícil descobrir-la. Però no fugir, escapar-se en alienacions, que en aquest moment no serveixen.

En relació a les polítiques de l'estat en resposta a la crisi, mentre la quarantena massiva ha estat un senyal que alguns governs estan disposats a sacrificar el benestar econòmic per a benefici dels més vulnerables, igualment posa al descobert el nivell d'exclusió que abans es considerava normal i acceptable.

És cert, alguns governs han pres mesures exemplars amb prioritats ben assenyalades per defensar la població. Però ens anem adonant que tot el nostre pensament, ens agradi o no ens agradi, està estructurat al voltant de l'economia. En el món de les finances sembla que és normal sacrificar. Una política de la cultura del descart. Des del principi a la fi. Penso, per exemple, en la selectivitat prenatal. Avui dia és molt difícil trobar persones amb síndrome de Down pel carrer. Quan la tomografia els veu, els envien al remitent. Una cultura de l'eutanàsia, legal o encoberta, en què a l'ancià se li donen les medicines fins a un cert punt.

Em ve al cap l'encíclica de el **Papa Pau VI**, la *Humanae Vitae*. La gran queixa dels pastoralistes de l'època se centrava en la píndola. I no es van adonar de la força profètica d'aquesta encíclica, que era avançar-se al neomalthusianisme que es

venia preparant per a tothom. És un avís de Pau VI davant d'aquesta onada de neomalthusianisme. Ho veiem en la selecció de la gent segons la possibilitat de produir, de ser útil: la cultura del descart. Els sense sostre segueixen sent sense sostre. Va sortir una fotografia l'altre dia de Las Vegas on eren posats en quarantena en una plaça d'estacionament. I els hotels estaven buits. Però un sense sostre no pot anar a un hotel. Aquí es veu ja en funcionament la teoria del descart.

¿Es pot entendre la crisi i el seu impacte econòmic com una oportunitat d'una conversió ecològica, de revisar prioritats i les nostres maneres de viure? Veu possibilitat d'una societat i economia menys líquides i més humanes?

Hi ha una dita en espanyol que diu: “Déu perdona sempre, nosaltres de tant en tant, la natura mai”. Les catàstrofes parcials no van ser ateses. Avui dia, qui parla dels incendis d'Austràlia? De que fa un any i mig un vaixell va creuar el Pol Nord perquè es podia navegar perquè s'havien dissolt les glaceres? Qui parla d'inundacions? No sé si és la venjança, però és la resposta de la natura.

Tenim una memòria selectiva. Sobre això voldria insistir. Em va impressionar quan es va celebrar el 70 aniversari del desembarcament a Normandia. Hi havia gent de primer nivell de la política i la cultura internacional. I celebraven. És veritat que va ser el començament de la fi de la dictadura, però cap es recordava dels 10.000 nois que van quedar en aquesta platja. Quan vaig anar a Redipuglia en el centenari de la fi de la Primera Guerra Mundial es veia un bonic monument i noms en la pedra, res més. Jo vaig plorar pensant en **Benet XV** (que es va referir a la Primera Guerra Mundial com «una matança inútil») i el mateix a Anzio el dia dels difunts; en tots els soldats nord-americans allí soterrats. Cada un tenia una família, cada un podia ser jo. Avui aquí a Europa quan es comença a escoltar discursos populistes o decisions polítiques d'aquest tipus selectiu no és difícil recordar els discursos d'Hitler de 1933, que eren més o menys el mateix que els discursos d'algun polític europeu d'avui.

Em ve una altra vegada a la ment un vers de Virgili: *Meminisce iuvavit*. Recuperar la memòria, perquè la memòria ens ajudarà. Aquest és un temps per recuperar memòria. No és la primera pesta de la humanitat. Les altres van passar a ser anècdotes. Hem de recuperar la memòria de les arrels, de la tradició, que és memoriosa. En els Exercicis de Sant Ignasi, la primera setmana, i la contemplació per aconseguir l'amor en la quarta setmana, estan totalment signades per la memòria. És una conversió amb la memòria.

Aquesta crisi ens afecta a tots: a rics i als pobres. És un toc d'atenció contra la hipocresia. A mi em preocupa la hipocresia de certs personatges polítics que parlen de sumar-se a la crisi, que parlen de la fam al món, i mentre parlen d'això fabriquen armes. És el moment de convertir-nos d'aquesta hipocresia funcional. Aquest és un temps de coherència. O som coherents o vam perdre tot.

Vostè em pregunta sobre la conversió. Tota crisi és un perill, però també una oportunitat. I és l'oportunitat de sortir del perill. Avui crec que hem de desacelerar un determinat ritme de consum i de producció (Laudato si, 191) i aprendre a comprendre i a contemplar la natura. I reconnectar amb el nostre entorn real. Aquesta és una oportunitat de conversió. Sí, veig signes inicials de conversió a una economia menys líquida, més humana. Però que no perdem la memòria una vegada que va passar això, no arxivar i tornar a on érem.

Aquest és el moment de fer el pas. És passar de l'ús i el mal ús de la natura, a la contemplació. Els homes hem perdut la dimensió de la contemplació; hem de recuperar-la.

El moment del pobre

I parlant de contemplació, voldria aturar-me en un punt: és el moment de veure a el pobre. Jesús ens diu que «els pobres els tindran sempre amb vosaltres». I és veritat. És una realitat, no podem negar-ho. Estan ocults, perquè la pobresa és pudorosa. A Roma, enmig d'aquesta quarantena, un policia li va dir a un home: «No pot estar al carrer, ha d'anar a casa». La resposta va ser: «No tinc casa. Jo visc al carrer ». Descobrir aquesta quantitat de gent que es margina ... i com la pobresa és pudorosa, no la veiem. Hi són, passem a la banda, però no els veiem. Són part del paisatge, són coses. Santa Teresa de Calcuta els va veure i es va animar a començar un camí de conversió.

Veure els pobres vol dir tornar-los la humanitat. No són coses, no són descart, són persones. No podem fer una política assistencialista com fem amb els animals abandonats. I moltes vegades es tracta els pobres com animals abandonats. No podem fer una política assistencialista parcial. M'atreveixo a donar un consell. És l'hora de baixar a el subsol. És coneguda la novel·la curta de Dostoievski, «Memòries de subsol». En un altre relat més breu, «Memòries de la casa morta», els guàrdies d'un hospital carcerari tractaven als presos pobres com coses. I veient com tractaven a un que acabava de morir, un altre dels presos els va dir: «Prou! Aquest home també tenia mare! ». Dir-nos moltes vegades: aquest pobre va tenir una mare que el va criar amb amor. Després, a la vida no sabem el que va passar. Però pensar en aquest amor que va rebre, en la il·lusió d'una mare, ajuda. Nosaltres als pobres no els donem dret a somiar amb la seva mare. No saben el que és afecte, molts viuen drogats. I veure això ens pot ajudar a descobrir la pietat, la *pietas* que és una dimensió cap a Déu i cap al proïsme. Descendir a el subsol, i passar de la societat hipervirtualitzada, sense carn, a la carn sofrent de el pobre. És una conversió que hem de fer. I si no comencem per aquí, la conversió no va a caminar.

Servidors essencials

Penso en els sants de la porta de a la banda en aquest moment difícil. Són herois! Metges, religioses, sacerdots, operaris que compleixen amb els deures perquè la societat funcioni. Quants metges i infermers han mort! Quants sacerdots, quantes religioses han mort! Servint. Em ve al cap una frase que deia el sastre, al meu parer una de les persones més simples però coherents de «*I promessi sposi*». Deia: «*Non ho mai trovato que il Signore abbia cominciato un miracolo senza finirlo bene*» («No he vist mai que Déu comenci un miracle i no ho acabi bé»). Si reconeixem aquest miracle dels sants a la banda, d'aquests homes i dones herois, si sabem seguir aquestes empremtes, aquest miracle acabarà bé, per bé de tots. Déu no deixa les coses a mig camí. Som nosaltres els que les deixem i ens anem. És un lloc de *metanoia* (conversió) el que estem vivint, i és l'oportunitat de fer-ho. Fem-nos càrrec i seguim endavant.

Com és viure aquesta Quaresma i Pasqua tan extraordinàries? Té algun missatge particular per la gent gran aïllats, els joves tancats, i els empobrits per la crisi?

Vostè em parla d'avis aïllats. Solitud i distància. Quants ancians cal que els fills no els veuran en temps normals! Recordo que a Buenos Aires quan visitava els geriàtrics jo els preguntava: ¿I què tal la família? «Ah, sí, molt bé, molt bé». «¿Venen?» «Sí, venen sempre!». Després la infermera em deia que fa sis mesos que no anaven els fills a veure'ls. La solitud i l'abandó, la distància. No obstant això, la gent gran segueixen sent arrels. I han de parlar amb els joves. Aquesta tensió entre vells i joves ha de resoldre sempre en la trobada. Perquè el jove és brot, fullatge, però necessita l'arrel; si no, no pot donar fruit. L'ancià és com arrel. Jo els diria a la gent gran d'avui: «Sé que senten la mort a prop i tenen por, però mirin a una altra banda, recordin als néts, i no deixin de somiar». És el que Déu els demana: somiar (Joel, 3,1). Què els dic als joves? Animeu-vos a mirar més endavant i siguin profetes. Que el somni de la gent gran correspongui a la profecia de vostès. També Joel 3,1. Els empobrits per la crisi són els desposseïts d'avui, que se sumen a tants despullats de sempre, homes i dones el estat civil és «despullat». Ho han perdut tot o perdran tot. Quin sentit té avui la despulla per a mi a la llum de l'Evangeli?

Entrar al món dels despullats, entendre que aquell que tenia, avui ja no té. El que demano a la gent és que es facin càrrec de la gent gran i els joves. Que es facin càrrec de la història i dels desposseïts. I em ve al cap un altre vers de Virgili quan Enees, derrotat a Troia, havia perdut tot, i li quedaven dos camins. O quedar-s'hi a plorar i acabar la seva vida, o allò que tenia al cor d'anar més endavant, pujar a la muntanya per sortir de la guerra. És un vers preciós: «*Cessi, et sublato montem genitore petivi*». «Vaig cedir a la resistència, i carregant al meu pare a l'esquena, vaig pujar a la muntanya». Això és el que hem de fer avui en dia: prendre les arrels de les nostres tradicions i pujar a la muntanya.